

“อิหร่าน” พลิกหน้าประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง

๑๔ ก.ค.๕๘ ถือว่าเป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ในตะวันออกกลาง เมื่ออิหร่านและชาติมหาอำนาจได้บรรลุข้อตกลงนิวเคลียร์อิหร่าน ซึ่งนับว่าเป็นการปิดฉากการเจรจาที่ดำเนินมาอย่างยาวนานหลายทศวรรษ

ความดับหน้า

การประชุมใหญ่ระหว่างอิหร่านและชาติมหาอำนาจ ๖ ชาติ (P5+1: สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส จีน รัสเซีย และเยอรมนี) เมื่อ ๑๔ ก.ค.๕๘ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความชำนาญพิเศษด้านปรมาณูขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) เข้าไปดำเนินการตรวจสอบโครงการพัฒนานิวเคลียร์ของอิหร่าน เพื่อแลกกับการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรของชาติมหาอำนาจ ซึ่งสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันได้แล้ว โดย IAEA จะมีการเปิดเผยรายงานการดำเนินการตรวจสอบภายใน ๑๕ ธ.ค.๕๘ นี้

สาระสำคัญในข้อตกลง

กรอบข้อตกลงระหว่างอิหร่านและชาติมหาอำนาจ มีสาระสำคัญที่เป็นประเด็นหลักอยู่ ๓ ข้อ คือ

๑) อิหร่านจะต้องอนุญาตให้ผู้สังเกตการณ์จาก IAEA เข้าไปดำเนินการตรวจสอบกิจกรรมที่สงสัยว่าจะมีการพัฒนานิวเคลียร์ในพื้นที่ต่างๆ ของอิหร่านได้ ซึ่งรวมถึงเขตพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกองทัพอิหร่านด้วย และในขณะเดียวกันอิหร่านก็ยัง

มีสิทธิ์ที่จะทักท้วงคำร้องของชาติมหาอำนาจต่อ UN เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาได้เช่นเดียวกัน

๒) หากอิหร่านละเมิดข้อตกลงฉบับนี้ และกลับมาดำเนินการพัฒนานิวเคลียร์ต่อ มาตรการคว่ำบาตรของ UN ก็จะกลับมามีผลบังคับใช้อีกครั้งภายใน ๖๕ วัน

๓) มาตรการคว่ำบาตรของ UN เกี่ยวกับการไม่ซื้อขายอาวุธกับอิหร่าน จะยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปอีก ๕ ปี ในขณะที่การคว่ำบาตรเกี่ยวกับการไม่ซื้อขายชิปนาฬิกากับอิหร่านจะมีผลบังคับใช้ต่อไปอีก ๘ ปี

ซึ่งข้อตกลงฉบับนี้จะถูกส่งต่อไปยังคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council: UNSC) เพื่อดำเนินการพิจารณาต่อไป ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในสิ้นเดือน ก.ค.๕๘ นี้ ถ้าหากไม่มีปัญหาสอดแทรกอื่น

บทวิเคราะห์

กรอบข้อตกลงครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการเสนอทางเลือกให้แก่อิหร่านมีโอกาสขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น และถึงแม้ว่าอิหร่านก็ยังคงมีสิทธิ์ในการเสริมสมรรถนะยูเรเนียมต่อไปได้ แต่จะต้องอยู่ในระดับที่ข้อตกลงระบุไว้ คือ

อิหร่านจะต้องไม่สะสมยูเรเนียมในปริมาณที่มากพอสำหรับการนำไปผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้

ซึ่งข้อตกลงฉบับนี้ได้ส่งผลกระทบต่ออิหร่านและตะวันออกกลางทั้งในด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนี้

ด้านความมั่นคง

การที่ข้อตกลงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เพียงแค่ ๑๐ ปี ซึ่งในรายละเอียดได้มีการอนุญาตให้อิหร่านสามารถเสริมสมรรถนะยูเรเนียมเพื่อสันติภาพได้นั้น อาจมีทั้งข้อดีข้อเสีย กล่าวคือ **ข้อดี** ข้อตกลงฉบับนี้จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและความหวาดระแวงให้แก่ประเทศต่างๆ ทั้งในและนอกภูมิภาค โดยเฉพาะชาติพันธมิตรของสหรัฐฯ อย่างซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีความเชื่อเสมอมาว่าอิหร่านเป็นผู้อยู่เบื้องหลังและคอยให้ความช่วยเหลืออย่างลับๆ แก่กลุ่มก่อการร้ายทั้งในซีเรีย เยเมน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังถือว่าเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของอิหร่าน และเป็นการพิสูจน์ข้อกล่าวหาที่ว่าอิหร่านกำลังพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างลับๆ ซึ่งอิหร่านได้ปฏิเสธข้อกล่าวหานี้มาโดยตลอด ส่วน **ข้อเสีย** อาจทำให้อิหร่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิวเคลียร์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งภายหลังจาก ๑๐ ปี ที่ระบุไว้ในข้อตกลง อิหร่านอาจจะสามารถกลับมาดำเนินการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้เต็มรูปแบบอีกครั้ง

ด้านเศรษฐกิจ

การยุติการคว่ำบาตรต่ออิหร่าน จะส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของอิหร่านเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอิหร่านสามารถกลับเข้าสู่ตลาดพลังงานได้อีกครั้ง (อิหร่านเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาจากการส่งออกพลังงาน นอกจากนี้ การยอมรับในหลักการตามข้อตกลงฉบับนี้ จะส่งผลทำให้อิหร่านได้รับเงินที่ถูกสถาบันการเงินระหว่างประเทศอายัดไว้มากกว่าหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ กลับคืนมา และการแข่งขันในลักษณะต่างๆ ก็จะถูกยกเลิกไปเช่นเดียวกัน

ในช่วงแรกๆ ของการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร อาจจะยังทำให้ประเทศต่างๆ ที่สนใจจะเข้าไปลงทุน หรือเคยเป็นคู่ค้าของอิหร่านขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าที่จะเข้าไปลงทุนในอิหร่านมากนัก ซึ่งอิหร่านอาจจะต้องใช้ระยะเวลาหลายปีกว่าที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาได้อย่างเต็มที่

ด้านสังคมวิทยา

ข้อตกลงฉบับนี้ จะทำให้ระบบเศรษฐกิจทุกระดับดีขึ้นตามลำดับ และเมื่อระบบเศรษฐกิจดีขึ้นก็จะส่งผลทำให้ประชาชนชาวอิหร่านกว่า ๗๗ ล้านคน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากความตึงเครียดภายในประเทศกลับมาอยู่ในภาวะปกติ

การนำเข้าสินค้าประเภทสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ยา วัคซีนโรคเทคโนโลยี ฯลฯ สามารถกระทำได้เช่นเดิม ส่งผลทำให้ประชาชนชาวอิหร่านมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี ไม่ต้องวิตกกังวล หวาดกลัวสงคราม อดอยาก ขาดแคลนสิ่งของอุปโภคและบริโภคอีกต่อไป

wan:รบท่อไทย

ไทย - อิหร่าน มีความสัมพันธ์ที่ดีและราบรื่นมาโดยตลอด แต่ในช่วงที่อิหร่านถูกคว่ำบาตร ส่งผลทำให้การค้าระหว่างไทยและอิหร่านประสบปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะการทำธุรกรรมทางการเงิน และการส่งออกสินค้าไปยังอิหร่าน และการที่ชาติมหาอำนาจยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรต่างๆ ต่ออิหร่าน จะส่งผลทำให้การค้าระหว่างไทย - อิหร่านมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสให้ไทยสามารถเปิดตลาดการค้าภาคเกษตร (ข้าว ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ ฯลฯ) และสินค้าอุปโภคบริโภค (เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี ฯลฯ) เพิ่มมากขึ้น

อิหร่านมีแหล่งก๊าซธรรมชาติสำรองเป็นอันดับสองของโลก มีปริมาณน้ำมันสำรองเป็นอันดับสี่ของโลก ส่วนไทยเองก็มีปัญหาความมั่นคงด้านพลังงานอยู่ ฉะนั้น ไทยควรใช้โอกาสในช่วงที่มหาอำนาจยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรอิหร่าน ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อพัฒนารอบความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างไทย - อิหร่าน ให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ไทยมีปริมาณพลังงาน (ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน) ที่เพียงพอ กับความต้องการใช้ในการพัฒนาประเทศ

อดีตเห็นวันๆ

๑) ความสำเร็จในการใช้กรอบการเจรจาแบบพหุภาคี (การเจรจาร่วมกันหลายฝ่ายระหว่างอิหร่านกับชาติมหาอำนาจ ๖ ชาติ) ครั้งนี้ ถือเป็นข้อพิสูจน์ที่สามารถยืนยันได้ว่า การร่วมมือกันหรือการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสร้างสรรค์ของประเทศคู่ขัดแย้ง เพื่อหาทางออกของปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีนั้นเป็นสิ่งที่ประสบความสำเร็จเสมอ

๒) กรอบความร่วมมือหรือกรอบข้อตกลงระหว่างอิหร่านกับชาติมหาอำนาจ สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชาติสมาชิกอาเซียนได้เป็นอย่างดี เช่น กรณีปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ซึ่งมีชาติสมาชิกอาเซียนบางประเทศเป็นคู่ขัดแย้งกับจีนนั้น หากชาติสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ขัดแย้งให้ความสำคัญและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี โดยใช้อาเซียนเป็นเวทีในการพูดคุยไกลเกลี่ยปัญหาระหว่างกันก็จะส่งผลทำให้ปัญหาต่างๆ เหล่านั้นคลี่คลายลงไปได้

อ้างอิง

- ๑) บีบีซีไทย. BBC Thai. สืบค้นวันที่ ๑๔ ก.ค.๕๘
- ๒) ผู้จัดการ Online. www.manager.co.th. สืบค้นวันที่ ๑๔ ก.ค.๕๘

